

1. Бардин Н.М. Соціально-психологічні аспекти розвитку вмінь ефективної комунікації працівників ОВС України [Текст] / Н. М. Бардин // Науковий вісник ЛьвДУВС. Серія психологічна: збірник наукових праць / головний редактор В. В. Серeda. – Львів: ЛьвДУВС, 2015. – Вип. 2. – С. 13-17.

2. Прикладна психологія у правоохоронній діяльності: конспект лекцій для курсантів, студентів та слухачів [Текст] / С. С. Гнатюк, Н. О. Пряхіна, О. Ю. Рак, О. І. Цивінський, Я. М. Когут, В. В. Карпенко, Н. М. Бардин. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – С. 295-298.

3. Юридична психологія: підручник / Александров Д.О., Андросюк В.Г., Казміренко Л.І. та ін.: заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. – Вид. 2-е, доопр. та доп. – К.: КНТ, 2008.- С. 120.

ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Г.В. Мухіна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донецького юридичного інституту МВС України

Європейська інтеграція України зобов'язує нашу державу забезпечити ефективне функціонування інститутів, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав і свобод людини і громадянина, їх ефективний захист. Освітня діяльність навчальних закладів МВС України є невід'ємною частиною загальнодержавної політики в цій галузі. Одним із завдань вищих навчальних закладів системи МВС України є якісна та ефективна підготовка майбутніх поліцейських. Специфіка сучасної правоохоронної діяльності вимагає від працівників органів внутрішніх справ не тільки ґрунтовних юридичних знань, а й розвиненої психологічної культури, сформованих умінь і навичок. Елементи психологічної підготовки в навчанні працівників внутрішніх справ мали місце з самого початку введення обов'язкової професійної підготовки, що було пов'язано з професійною необхідністю: проведенням складних оперативних дій, що прямо залежать від психологічних знань співробітників, прийняття важливих рішень. Проте, у зв'язку із змінами в концепції поліцейської діяльності та зміщенням акцентів її на функцію соціального обслуговування населення, виникла необхідність озброєння поліцейських глибокими психологічними знаннями, які стосуються взаємодії з населенням і вирішення конфліктів, методами надання психологічної допомоги при втручанні в сімейно-побутові конфлікти тощо.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури свідчить про те, що переважна більшість аспектів психологічної підготовки курсантів до майбутньої професії не залишилась поза увагою

дослідників. Теоретична основа вивчення психологічного аспекту професійного становлення майбутнього правоохоронця під час його навчання у вищих навчальних закладах представлена у роботах Є. Климова, психологічні основи професійної відповідальності та проблема компенсації професійно-психологічної невідповідності досліджували Е. Зеєр, В Бодров, М. Глуханюк, Є. Ільїн, О. Борисова та інші. Проте, аналіз організації освітнього процесу в вищих навчальних закладах МВС України дає підстави стверджувати про недостатню психологічну готовність курсантів вищих навчальних закладів системи МВС України до роботи в екстремальних ситуаціях, про їх невміння долати наслідки впливу підвищених навантажень на психіку та протистояти стресогенним факторам, не змінюючи рівень праездатності.

Мета нашого дослідження – проаналізувати деякі аспекти психологічної підготовки майбутніх поліцейських в умовах вищого навчального закладу системи МВС України.

Психологічна підготовка майбутніх працівників поліції в ВНЗ МВС України складається з змісту таких навчальних дисциплін як психологія, юридична психологія, професійно-психологічна підготовка працівників ОВС. Для підвищення ефективності психологічної підготовки курсантів необхідно підходити комплексно, створити педагогічну систему психологічної підготовки. Педагогічну систему визначають як сукупність взаємопов'язаних структурних та функціональних компонентів, підпорядкованих цілям виховання, освіти і навчання підростаючого покоління та дорослих людей [4, с. 11]. Педагогічна система психологічної підготовки майбутніх поліцейських повинна складатися з таких складових, як мета, навчальна інформація, засоби педагогічної комунікації, викладачі та курсанти.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія» на першому курсі навчання курсантів є розкриття фундаментальних положень психології, їх значимості в професійній діяльності працівника ОВС, розкриття соціально-психологічних умов ефективної діяльності людини і колективу в різних сферах діяльності, прищеплення та покращення соціально-психологічної культури працівника ОВС. Для ефективного засвоєння психологічних знань курсантами необхідно застосовувати такі активні методи навчання як метод проєктів, моделювання професійних ситуацій, рольові та ділові ігри, проведення «круглих столів» тощо. Активне навчання являє собою таку організацію та ведення навчального процесу, яка спрямована на всебічну активізацію навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається за допомогою широкого, бажано комплексного, використання як педагогічних

(дидактичних), так і організаційно-управлінських засобів (1,с.17). Активні методи орієнтовані на особистість того, хто навчається на його активну участь у саморозвитку, отримання якісних знань, професійних умінь, творче рішення конкретних проблем. Такі методи дозволяють розвивати у курсантів професійні психологічні якості (професійну пам'ять, професійну спостережливість, професійне мислення, формуються уміння і навички використання психологічних прийомів (складати психологічний портрет особистості з урахуванням індивідуальних особливостей, давати психологічну характеристику особистості, її темпераменту, здібностей, характеру, психологічного спостереження, візуальної психодіагностики тощо).

В рамках вивчення навчальної дисципліни «Юридична психологія» освітній процес потрібно спрямувати на набуття навичок спілкування з громадянами, правильної поведінки під час комунікації, а також навчити налагоджувати контакти з різними групами населення (дітьми, жінками, представниками засобів масової інформації та державними службовцями тощо). Навчити займати особистісну позицію у спілкуванні та врахувати фактори адресату у діловому спілкуванні. Діяльність працівників поліції належить до суб'єкт-суб'єктної діяльності, тобто досягнення їх цілей відбувається в системі «людина-людина». Тому під час навчання той, хто навчається постає суб'єктом навчання тоді, коли працює на вищому рівні активності, ініціює та здійснює пізнавальну діяльність та бере на себе відповідальність за свої дії [7, с.158]. Отримання позитивних результатів у такій діяльності багато в чому залежить від уміння грамотно і професійно будувати своє ділове спілкування з громадянами. У науковій літературі поряд із поняттям «професійне спілкування» часто використовується термін «ділове спілкування» [2;5] і вживаються як синоніми. Ділове спілкування, на думку С.І. Ожегова, – це «спілкування, що стосується суспільної, службової діяльності, роботи» [6, 136]. Поліцейський під час службової діяльності спілкується з представниками різних верств. Цілі професійного спілкування визначаються характером і ситуаціями професійної діяльності, їх досягнення чи не досягнення вказує на рівень комунікативної компетентності фахівця, про якість виконання ним своїх службових обов'язків. Професійне спілкування працівників патрульної служби має певні особливості: має офіційний характер; порядок спілкування (формалізація спілкування) досить чітко регламентовано законами і підзаконними актами, а в силу цього є часто примусовим як щодо громадян, так і до самих працівників. Під професійним спілкуванням працівників поліції можна розуміти процес спеціально організованої взаємодії людей, зумовлений професійно значущими

цілями, які передбачають персональну відповідальність за їх реалізацію. Тому дуже важливо під час навчання вчити курсантів умінню спілкуватися, а саме розвивати в них навички як вербальної (словесної), так і невербальної комунікації, навчати майбутніх поліцейських коротко і чітко формулювати свої думки, ввести діалог. Завдяки проведенню навчальних занять у вигляді семінар-дискусія, семінар-дебати, семінар з використанням ігрових ситуацій допомагати курсантам опанувати методику проведення опитувань (з позицій теорії комунікації). Проведення нетрадиційних видів семінарів дозволяють організувати діалогічне спілкування учасників освітнього процесу, у рольових ситуаціях виконувати ролі експертів, поліцейських, рецензентів, опонентів, суддів, адвоката, прокурора тощо.

На старших курсах під час вивчення навчальної дисципліни «Професійно-психологічна підготовка працівників ОВС» використовуючи тренінгові технології навчити курсантів уникати конфліктів у процесі спілкування з громадянами, правильної поведінки в конфліктних ситуаціях, налагодженню контактів з різними групами населення (дітьми, жінками, представниками засобів масової інформації та державними службовцями тощо). Застосування тренінгової системи навчання переконує учасників освітнього процесу в тому, що це є спосіб реалізації активної моделі навчання майбутнього поліцейського. У педагогічній літературі наукова дефініція «тренінг» розглядається як форма інтерактивного навчання, метою якого є розвиток міжособистісної та професійної поведінки. Тренінг - це форма навчального заняття, покликана підібрати, закріпити, зробити звичайними прийоми і способи дій по ефективному виконанню професійних функцій поліцейського[3].

Таким чином, ефективна психологічна підготовка курсантів можлива за умов компресного підходу до цього питання., застосування активних форм, методів та прийомів навчання. Формування готовності до виконання складних завдань полягає в моделюванні умов майбутньої діяльності і обговоренні оптимальних дій та їх послідовності.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] :навч. посіб. / І.М. Дичківська – К.: Академвидав, 2004. - 320 с.
2. Коваль М.С. Формування індивідуального стилю професійного спілкування у майбутніх офіцерів пожежної охорони: Дис. ... канд. пед. наук. – Київ, 1998. - 173 с.
3. Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – М.: ИКЦ «МарТ», 2005. -659 с.
4. Методы системного педагогического исследования[Текст]:уч. пособие. / Н.В. Кузьмина. М.: Народное образование, 2002 - 231 с.

5. Мишаткина Т.В., Бороздина Г.В. Культура делового общения: [уч. пособие]. – Минск: Изд-во Союза НПК РБ, 1997. - 364 с.
6. Ожегов С.И. Словарь русского языка. - М.: Русский язык, 1987. – 562 с.
7. Подоляк, Л.Г. Психологія вищої школи [Текст] : підручник / Л.Г.Подоляк, В.І.Юрченко. - 2-е вид. - К. : Каравела, 2008. - 352 с.

Секція: «СОЦІАЛЬНИЙ ТА ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО»

ФОРМИРОВАНИЕ СТЕРЕОТИПНОГО ОБРАЗА СОВРЕМЕННОГО УКРАИНСКОГО ПОЛИЦЕЙСКОГО СРЕДСТВАМИ СОЦИАЛЬНОЙ РЕКЛАМЫ И МАСС-МЕДИА

А.М. Маринова, доцент ДВНЗ «ПГТУ»

Социальные стереотипы, аккумулирующие стандартизованный коллективный опыт и внушенные индивиду в процессе обучения и общения с другими людьми, помогают ему ориентироваться в жизни и освобождают от принятия индивидуальных решений в типовых ситуациях. Они определяются организацией и устойчивостью реализующих их установок, включающих три элемента: когнитивный, знание о чем-то, эмоциональный или оценочный, отношение к чему-то, и побудительный (поведенческий), т.е. готовность действовать определенным образом.

Формирование социального стереотипа проходит два последовательных этапа: на первом происходит накопление представлений, которые формируются под влиянием факторов макросреды (СМИ, кинематограф, публицистические и литературные произведения, мнение социальных групп и сообществ); второй этап – это выработка субъективного представления образа, становление которого происходит под влиянием факторов микросреды (индивидуальный опыт, социальные взаимодействия, слухи).

Образ представителя той или иной профессии создает всегда отражает уровень развития профессиональной культуры, характер системы профессиональных ценностей, а также то как профессиональная группа выполняет, предъявляемые к ней обществом требования.

Социальный стереотип сотрудника полиции может быть определен как обобщенный образ, отражающий параметры психологических и профессиональных характеристик субъектов правоприменительной деятельности, наделенных государственными полномочиями и